

STUDIJA SLUČAJA: ZELENE TEME IZ MUZEJA GRADA ZAGREBA

dr. sc. MAJA ŠOJAT-BIKIĆ □ Zagreb

sl.1. U pratnji uzvanika Josip Kolar, predsjednik Skupštine grada Zagreba, razgledava izložbu cvijeća u Muzeju grada Zagreba, preuzeto iz *Večernjeg lista*, 19. lipnja 1970., str. 1, snimio Drago Lipić

Uvod. Cilj je studije sintetizirati onaj dio povijesti Muzeja grada Zagreba koji se može iščitati kao njegov doprinos zelenim muzeološkim promišljanjima i praksama. Uočavaju se i analiziraju tri tematske cjeline:

- Sajam cvijeća na Gornjem gradu
- izložbe sa zelenom porukom
- zelene akcije Pedagoško-andragošskog odjela.

Cvijećem do publike

Sajam cvijeća utemeljen je 1966. na inicijativu i pod medijskim pokroviteljstvom *Večernjeg lista*. Održavao se početkom ljeta na brojnim lokacijama na Gornjem gradu, koji je tih lipanjskih dana živio u znaku cvijeća. U početku je cilj Sajma bio pokazati uspjehe domaće i inozemne proizvodnje vrtlarske opreme i cvijeća te umijeća aranžiranja. S vremenom je koncept Sajma ekološki evoluirao prema višim ciljevima – humanizaciji urbanog prostora i zaštiti čovjekova prirodnog okoliša.¹

Muzej grada Zagreba širokogrudno je otvorio svoja vrata organizatorima Sajma 1967. godine. Povijesni muzej Hrvatske (danas Hrvatski povijesni muzej) također je bio domaćin izlagačima rezanog cvijeća i trajnica. Obilje cvjetnih aranžmana, projekcije filmova o cvijeću, predavanja, demonstracije ikebane, prigodne izložbe slika, grafike, keramike i vrtlarstva te koncerti Zagrebačkog kvarteta privlačili su u Muzej grada Zagreba rijeke posje-

titelja, pa je i stalni postav u sajamskim danima bilježio rekordan posjet.² Organizatori su Muzeju grada Zagreba dodijelili diplome sa zlatnom medaljom u znak priznanja za doprinos Sajmu cvijeća 1968. i 1969. godine. Koliko je važna bila njegova uloga u cjelokupnom uspjehu Sajma svjedoči i činjenica da je svečano otvorenje jubilaranoga, petog po redu Sajma 1970. održano upravo u Muzeju grada Zagreba (sl. 1.).³

Izložbe sa zelenom porukom

Uranjajući u izložbenu povijest Muzeja grada Zagreba, otkrivamo zeleno nijansirane izložbe koje možemo kategorizirati u četiri skupine:

- likovne izložbe iz poštovanja prema prirodi – tim divnima stvorenjima i njihovu pravu na život, bilježenje pejzaža i ljepota prirodnih struktura
- problemske izložbe zagrebačke tematike – devastacija i revitalizacija okoliša, nasilje nad urbanim okolišem
- prirodoslovne izložbe zagrebačke tematike – gostovanja iz gornjogradskog susjedstva
- obljetničke izložbe o zagrebačkim institucijama zaduženima za prirodnu baštinu i čisti okoliš.

Riječ je o relativno nevelikom broju izložaba, uglavnom manjeg opsega, većinom gostujućih i priređenih u suradnji s drugim institucijama.

1 Boris Kronast, „Pred vratima Sajma cvijeća 72”, *Večernji list*, 22. ožujka 1972., str. 11.

2 Elena Cvetkova, „Prihvaćena pružena ruka”, *Večernji list*, 19. lipnja 1967., str. 8.

3 „Otvoren Sajam cvijeća 70”, *Večernji list*, 18. lipnja 1970., str. 19.

Likovne izložbe iz poštovanja prema prirodi

Toj skupini pripadaju izložbe nastale odabirom djela iz opusa gostujućih autora – fotografa i slikara – koji su svojoj inspiraciju pronašli u dosluhu s prirodom.

Bijelo biserje Jugoslavije, izložba fotografija Ivana Medara (23. ožujka – 18. travnja 1976.) realizirana je suorganizacijom Udruženja likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti Hrvatske (ULUPUH-a), Fotosaveza Hrvatske, Turističkog društva Đakovo, Fotokluba Zagreb i Muzeja grada Zagreba. Fotoreporter Ivan Medar izložio je impresivne fotografije plemenitih konja lipicanaca – živih spomenika iz riznice prirodnih bogatstava i ljepota (sl. 2.).⁴ Autor se aktivno uključio i u edukativnu misiju Muzeja, otkrivajući posjetiteljima tajne iz života lipicanaca.⁵

Morekazi, izložba fotografija Milice Borojević (28. lipnja – 10. srpnja 1977.), priređena u suradnji s Fotoklubom Zagreb, otkrila je ljepote raznolikih prirodnih struktura i autoričinu težnju da spozna „dublje jedinstvo svekolikog života: kamera Milice Borojević uspostavlja s kamenom, cvijetom i školjkom emocionalni odnos”.⁶

Priča o drvetu, izložba fotografija Đure Griesbacha (1. – 10. lipnja 1978.), priređena u sklopu ULUPUH-ova ciklusa *Permanenta*, obilježila je 50. obljetnicu fotografova javnog nastupa (sl. 3.). „U to vrijeme, krajem sedamdesetih godina, likovni postav, to jest izložba kao takva postala je osviješteni, osamostaljeni medij. ‘Reci to izložbom’ značilo je ne samo posložiti niz izložaka, nego djela uključiti u cjelovitost izložbene ‘instalacije’. [...] ‘Priča o drvetu’ je cjelina, koja se čitala od eksponata do eksponata ili točnije, gledala kao edukativni film zaustavljenih fotografskih sekvenci.”⁷ U naoko jednostavnoj priči o rađanju, životu i smrti drveta Griesbach se kreće u rasponu od optičke realnosti do optičke irealnosti.⁸

Slijede izložbe slika dvojice Slavonaca, zaljubljenika u vodu – Krunoslava Kerna i Zdravka Čosića.

Kern se predstavio ciklusom *Moj Brod, Sava i Slavonija* (14. – 20. prosinca 1981.), kojim je zabilježio pejzaže

sl.2. Otvorenie izložbe fotografija Ivana Medara *Bijelo biserje Jugoslavije*, Muzej grada Zagreba, 23. ožujka 1976., snimio Josip Vranić

sl.3. Otvorenie izložbe fotografija Đure Griesbacha *Priča o drvetu*, Muzej grada Zagreba, 1. lipnja 1978., snimio Josip Vranić

uz rijeku – one idilične te one manje privlačne i ekološki problematične. „Krajolici s rijekom Savom za Krunoslava Kerna su poseban poetski izazov. On u kontrastima gipkosti i podatnosti vodene mase, rahlosti zemlje, vitalnosti raslinja i slikovitosti posavskih zdanja nalazi izuzetno ravnovjesje uzajamne životne povezanosti. [...] Da nije rijeka Sava uvijek izvor romantičnih nadahnuća i oličenje idiličnih scena pokazao je Krunoslav Kern u ciklusu svojih razmatranja ekoloških problema. Predodžbe zagađenosti rijeke, uništavanja njezina okoliša i neodgovornog odnošenja prema svim vitalnim vezanostima čovjeka i Save, našle su u slikama i akvarelima ovog slikara svoj alarmantni eho.”⁹

Izložba *Tajnoviti svijet voda* (22. listopada – 10. studenog 1982.) predstavila je akvarele i crteže Zdravka Čosića koji su otkrili omiljeni slikarov motiv – vodu. „Izloženi su slavonski krajolici, pretežno inspirirani rijekom Savom, njenim plavičastim, sjenovitim izmaglicama, s blještavilom tajanstvenih izvora svjetla na površinama voda. Izložen je i autorov najnoviji ciklus akvarela s temom mora.”¹⁰

Od bora do javora, izložba umjetničke fotografije (15. – 29. ožujka 1989.) organizirana je u suradnji Kulturno-informativnog centra Zagreb, Kanadske ambasade u Beogradu i Muzeja grada Zagreba. Osamnaest kanadskih fotografa izložilo je 39 fotografija s temom drveća (sl. 4.). „Izložba nedvojbeno upozorava na drvo, kao živo, čovjeku blisko stvorenje. Drvo je prikazano u svojoj prirodnoj ljepoti, ali i kroz njegovo urbano obilježje. U kontekstu prostorne i biološke međuovisnosti čovjeka i drveta, ova tema i način na koji je obrađena afirmira ideju uravnoteženja prirodnih i ljudskih potreba. [...] Grad i naselje bez svog zelenog „partnera” otuđeno su mjesto življenja.”¹¹

Nakon 33 godine od Griesbachove i 22 godine od kanadske izložbe u Muzeju grada Zagreba još je jedanput odana počast drvetu, ovaj put fotoobjektivom muzejskoga tehničara Tihomira Stančeca. Izložba *Tih Maksimir, fotografije iz Maksimirskog parka* (6. srpnja – 28. kolovoza 2011.) dočarala je pastoralnu tišinu Maksimira. „Maksimir u Stančecovu objektivu komadić je prirode i slobode usred gradske vreve.”¹²

4 „Bijelo biserje”, *Večernji list*, 23. ožujka 1976., str. 12.

5 „Djeca pred ‘bijelim biserima’”, *Večernji list*, 30. ožujka 1976., str. 6.

6 Ljerka Mifka, „Morekazi” Milice Borojević, *Čovjek i prostor* 24, 294(1977): 20.

7 Branka Hlevnjak, „Đuro Griesbach i muzeji”, *Informatica Museologica* 31, 3-4(2000): 47.

8 Matko Peić, *Đuro Griesbach: priča o drvetu*, katalog izložbe. Zagreb: Udruženje likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti Hrvatske, 1978.

9 Juraj Baldani, *Moj Brod, Sava i Slavonija: Krunoslav Kern*, katalog izložbe, Zagreb: Muzej grada Zagreba, 1981.

10 Branko Vuksić, „Tajnovite vode”, *Večernji list*, 22. listopada 1982., str. 5.

11 Branka Hlevnjak, „Od bora do javora: Izložba kanadske fotografije u Muzeju grada Zagreba”, *Oko: novine za aktualnosti iz umjetnosti i kulture*, br. 445, 6. – 20. travnja 1989., str. 23.

12 Martina Kalle, „U čast Maksimirovoj šumi”, *Vjesnik*, 18. srpnja 2011., str. 20.

Navedena niska od sedam izložaba nevelik je, ali lijep doprinos Muzeja grada Zagreba emocionalnom produbljivanju i oplemenjivanju odnosa čovjeka i prirode.

Problemske izložbe zagrebačke tematike

Tri studentice povijesti umjetnosti (Mirna Kump, Vesna Lovrić i Katarina Horvat), pod mentorstvom prof. Radovana Ivančevića, koji je na problem uređenja Medvednice počeo upozoravati i mnogo prije, postavile su preglednu izložbu *Medvednica – stanje i problemi revitalizacije* (14. svibnja – 10. lipnja 1981.). Izložba pokazuje objekte na Medvednici i njihovo stanje te postavlja pitanje uređenja Medvednice kao parka prirode. U povodu izložbe organizirana su i predavanja Radovana Ivančevića, Mirjane Popović i Marinke Kamenarević (sl. 6.). „Iznijeti su i problemi očuvanja šume; naime, velik dio šume je u privatnom vlasništvu, što otežava čuvanje, a problem su i kamenolomi. Mirjana Popović iznijela je podatke koji pokazuju kako se šuma sve više povlači postupnim rušenjem stabala.”¹³ Muzej grada Zagreba pokazao se kao dobar izbor mjesta za izložbu i raspravu o zapuštenosti Medvednice.

Jedna drugačija zapuštenost, ona urbana, zaokupila je Josipa Ušaja (po zvanju inženjera elektrotehnike), koji je kamerom bilježio različite oblike nasilja nad urbanim okolišem. Njegove su fotografije predstavljene na izložbi *Zagreb kakvog ne volim* (1. – 26. ožujka 2006.). Ušaja opsjeda urbani inferno sa svojim neredom i nekontroliranim smećem, pa se „svojim objektivom poput otrovne strelice usmjeruje prema detaljima – nametljivim grafitima, kontejnerima za smeće na neprikladnim mjestima, satelitskim antenama, klima uređajima i šlampavo izvedenim intervencijama na često očajno zapuštenim fasadama, neprilichnim reklamnim natpisima i automobilima u pješačkim zonama”.¹⁴

Prirodoslovne izložbe zagrebačke tematike

Dok još nije postojao jedinstveni Hrvatski prirodoslovni muzej, djelovala su tri muzeja: Geološko-paleontološki, Hrvatski narodni zoološki muzej te Mineraloško-petrografski muzej i svaki se od njih s po jednom izložbom predstavio u Muzeju grada Zagreba.

Geološko-paleontološki muzej gostovao je s izložbom *Geologija Zagreba i Medvednice* (22. ožujka – 30. travnja 1983.), postavljenom prema koncepciji Zlate Jurišić-Polšak. Izložba je otkrila tajne koje Zagrebačka gora krije ispod svoje površine, uzorke stijena i fosila iz različitih razdoblja geološke prošlosti te nalaze iz špilje Veternice – tragove lovaca i životinja, od kojih je najpoznatiji špiljski medvjed (sl. 5.).¹⁵ Bila je izložena i fotografsko-dokumentarna građa koja svjedoči o geološkim istraživanjima nekoliko naraštaja geologa i o njihovoj brizi za zagrebačku prirodnu baštinu.

Izložba *Životinjski svijet Zagreba* (19. prosinca 1983. – 14. veljače 1984.) Hrvatskoga narodnog zoološkog muzeja, realizirana prema koncepciji Nikole Tvrtkovića, upoznala je posjetitelje s promjenama u sastavu i brojnosti životinjskog svijeta do kojih je došlo širenjem grada. „Vjerojatno najočitiije promjene desile su se u fauni potoka, bara i rijeke Save te njezinih rukavaca i jezeraca [...] Kopnene životinje koje su živjele na području grada uglavnom su doživjele manje promjene. Većinom su se jednostavno preselele u okolicu. Neke vrste su se priviknule na zajednički život s čovjekom u gradskoj sredini, koristeći preostale oaze svojih nekadašnjih prirodnih staništa – parkove i vrtove. To su prvenstveno brojne ptice pjevice.”¹⁶ Izložba je trebala poslati znakovitu poruku: „Upoznati zakonitosti i potrebe života životinja, a time i mogućnosti zajedničkog življenja, možemo tek onda kad se s njima upoznamo. A to je i najvažnija svrha ove izložbe.”¹⁷

Mineraloško-petrografski muzej predstavio se izložbom *Minerali Medvednice* (29. siječnja – 22. veljače 1987.), ostvorenoj prema koncepciji Vladimira Zebeca, Marijana Čepelaka i Davorina Zagorščaka. Autori su izložbom željeli podučiti posjetitelje o vezi čovjeka i minerala kroz povijest te upozoriti na neprekidan porast gladi za mineralnim sirovinama. „Njihove su rezerve, ma kako nam se činile velike, ipak ograničene. Jasno, ta nas činjenica sili da razvijamo nove tehnologije, koje će omogućiti da se i iz ostalih dostupnih minerala preradom dobiju odgovarajuće sirovine, ali istovremeno i obavezuje da razmislimo koliko se racionalno ponašamo prema našem rudnom blagu. Taj nam izazov ujedno dodaje na leđa i teret odgovornosti zbog uništavanja okoliša.”¹⁸

Obljetničke izložbe o zagrebačkim institucijama zaduženima za prirodnu baštinu i čist okoliš

Velike obljetnice zagrebačkih institucija koje se bave kultiviranom florom, zatočenom faunom, nebeskim pojavama i meteorološkim motrenjima te općenito svime što nas okružuje obilježene su izložbama u Muzeju grada Zagreba.

Izložba *Jedno stoljeće Hrvatskoga prirodoslovnog društva* (26. prosinca 1985. – 31. siječnja 1986.), realizirana prema koncepciji dr. Josipa Balabanića, nastala je u suradnji s Geološko-paleontološkim muzejom, Hrvatskim narodnim zoološkim muzejom i Mineraloško-petrografskim muzejom. Na izložbi je bila posebno istaknuta aktivnost Društva u zaštiti prirode.¹⁹

Prema koncepciji dr. Ljerke Regula-Bevilacqua, izložba *Sto godina Botaničkog vrta* (14. rujna – 8. listopada 1989.) obilježila je obljetnicu utemeljenja te važne znanstveno-nastavne, kulturno-povijesne i hortikulturne institucije te podsjetila građane Zagreba da je njihova zelena oaza već stogodišnja dama. Osim prikaza razvoja vrta od ideje do realizacije, bile su izložene i diplome, publikacije, razglednice te umjetnička djela inspirirana vrtom.²⁰

13 Dajana Marković, „Željko Šatović, 'Slučaj Tomislavac': U povodu izložbe posvećene uređenju Medvednice u Muzeju grada Zagreba”, *Okolo: novine za aktualnosti iz umjetnosti i kulture*, br. 240, 28. svibnja – 11. lipnja 1981., str. 8.

14 Martina Kalle, Izložba „Zagreb kakvog ne volim”, *Vjesnik*, 6. ožujka 2006., str. 43.

15 Vesna Kusin, „O geološkoj prošlosti Zagreba”, *Vjesnik*, 23. ožujka 1983., str. 5.

16 Nikola Tvrtković, „Životinjski svijet Zagreba”, *Priroda: časopis Hrvatskoga prirodoslovnog društva*, 72, 4(1983): 124.

17 Isto, str. 126.

18 Marijan Čepelak, Hrvoje Malinar, Davorin Zagorščak i Vladimir Zebec, *Mineraloški vodič po Medvednici* (Zagreb: Mineraloško-petrografski muzej, 1986.), 5.

19 Nikola Škreb, „Da li smo uspjeli”, *Priroda: časopis Hrvatskoga prirodoslovnog društva* 75, 9-10(1986): 259.

20 „Sto godina Botaničkog vrta”, *Vjesnik*, 14. rujna 1989., str. 7.

sl.4. Plakat izložbe *Od bora do javora*, 1989., fotografija Michael Schreier, oblikovanje Neville Smith, presnimio Miljenko Gregl

sl.5. Plakat izložbe *Geologija Zagreba i Medvednice*, 1983., oblikovanje Mladen Galić, presnimio Miljenko Gregl

Djelatnici Muzeja grada Zagreba postavili su u hodniku stare Gradske vijećnice prigodnu izložbu o povijesti održavanja čistoće u gradu naslovljenu *Sedamdeset godina poduzeća „Čistoća“ Zagreb* (5. – 20. siječnja 1993.). Možda ne bi bila loša zamisao jednom novom izložbom problematizirati današnje upravljanje otpadom u Zagrebu. Dok se Zagreb guši u smeću, valjalo bi aktualizirati odredbu Gradskog statuta iz 1652.: „Smeće neka se sa svih mjesta odveze, i neka se više ne gomila na ulicama.”²¹ To bi ujedno mogao biti i naslov neke buduće izložbe.

Muzej grada Zagreba, Hrvatsko meteorološko društvo, Zvezdarnica Zagreb i Klub sabirača maraka „August Šenoa” priredili su izložbu *Pogled u nebo – 100. obljetnica Zvezdarnice Zagreb, 150. obljetnica meteoroloških mjerenja u Zagrebu* (17. veljače – 3. ožujka 2003.). Ljubitelji astronomije i prirodoslovlja mogli su uroniti u zagrebačku povijest promatranja neba i meteoroloških motrenja.²²

Velika studijska izložba *Zoološki vrt u Zagrebu 1925. – 2015.* (23. srpnja – 29. studenoga 2015.), postavljena prema koncepciji muzejske savjetnice Željke Kolveshi, prezentirala je povijesni razvoj zagrebačkoga Zoološkoga vrta od osnutka do danas te njegovo mjesto i značenje u životu grada, medijsko praćenje novosti iz ZOO-a u dnevnom tisku, filmove o životu u ZOO-u, fotografije, plakate, dokumente i dr.²³ Izložba je ponudila niz emotivnih priča o suživotu i prijateljstvu ljudi i tih divnih stvorenja. Dolazak prvih egzotičnih životinja (prvog majmuna,

lava, slona, žirafe, morskog lava) i rekonstrukcija njihova habitata u ZOO-u – samo su neke od tih priča.

Zelene akcije Pedagoško-andragoškog odjela

Pedagoško-andragoški odjel redovito sudjeluje u edukativnim muzejskim akcijama (EMA) Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskoga muzejskog društva u povodu Međunarodnog dana muzeja, organizira kreativne radionice i predavanja, priređuje izložbe dječjih radova nastalih na radionicama, uz povremene studijske izložbe te izložbe iz ciklusa *Fotografija i mladi*.

Kad je riječ o izložbama sa zelenom porukom, spomenimo kako je Ušajevu izložbu *Zagreb kakvog ne volim* popratila istoimena izložba učeničkih radova (28. ožujka – 9. travnja 2006.). „Fotografije prikazuju onečišćeni okoliš, ruševne zgrade, pročelja s grafitima, siromašne ljude itd. i otkrivaju izrazito razvijenu ekološku svijest [...] malih Zagrepčana.”²⁴

U sklopu izložbe *Zoološki vrt u Zagrebu 1925. – 2015.* organizirane su kreativno-likovne radionice za djecu (20. listopada – 20. studenoga 2015.). Pojedini su se radovi mogli iščitati i kao dječji apel za prava životinja i njihov što prirodniji smještaj u zoološkim vrtovima.

Suradnjom s Osnovnom školom Trnjanska realizirane su dvije izložbe dječjih likovnih radova: *Život uz rijeku Savu* (17. svibnja – 3. lipnja 2018.), koja je popratila studijsku izložbu *Trnje – prostor i ljudi*, te *Život uz rijeku Savu: od izvora do ušća* (9. – 19. svibnja 2019.). Izložbe su trebale pokazati kako djeca doživljavaju rijeku i njezin okoliš.

21 Koraljka Eterović, „... smeće neka se sa svih mjesta odveze...”, *Komunalni vjesnik*, br. 84, 26. veljače 1993., str. 7.

22 Višnja Vučetić, Ivan Penzar, Dragan Roša, „Izložba i niz maraka ‘Pogled u nebo’”, *Priroda: mjesečnik za popularizaciju prirodnih znanosti i ekologije* 93, 911-912(2003): 44-45.

23 Patricia Kiš, „Novac za prve životinje u ZOO-u donirali su građani i umjetnici prodajom svojih slika i skulptura”, *Jutarnji list*, 26. lipnja 2015., str. 20-21.

24 Ana Kirin, „Zagreb kakvog ne volim”, *Zagreb News*, br. 38, 5. travnja 2006., str. 41.

sl.6. Predavači na izložbi *Medvednica – stanje i problemi revitalizacije, 1981.*, snimio Josip Vranić

Izložba učeničkih fotografija *Parkovi našega grada* (24. studenog – 8. prosinca 2011.) iz ciklusa *Fotografija i mladi*, realizirana u suradnji s Centrom za kulturu i informacije Maksimir, bila je zamišljena i kao poticaj aktivnostima mladih na otvorenom prostoru.²⁵

Kao recentni primjer zelene akcije Pedagoško-andragoškog odjela spomenimo još i kreativne radionice u povodu Europskog tjedna mobilnosti 2019.

Zaključak. Sjajan odabir teme ovoga broja *Informatica Museologica* pružio je jedinstvenu priliku da se istraži i sintetizira onaj dio povijesti Muzeja grada Zagreba koji se može iščitati kao rezultat zelenih muzeoloških promišljanja i praksi. Važan segment te povijesti odnosi se na sudjelovanje u organizaciji Sajma cvijeća na Gornjem gradu potkraj 1960-ih i početkom 1970-ih godina. Povremene izložbe, radionice i pedagoške akcije također pokazuju kako je doprinos Muzeja grada Zagreba zelenom muzeološkom diskursu vrijedan pozornosti te zaslužuje pozitivnu ocjenu svakoga objektivnog promatrača.

LITERATURA

1. Baldani, Juraj. *Moj Brod, Sava i Slavonija: Krunoslav Kern*, katalog izložbe. Zagreb: Muzej grada Zagreba, 1981.
2. „Bijelo biserje”. *Večernji list*, 23. ožujka 1976., 12.
3. Cvetkova, Elena. „Prihvaćena pružena ruka”. *Večernji list*, 19. lipnja 1967., 8, 13.
4. Čepelak, Marijan, Hrvoje Malinar, Davorin Zagorščak i Vladimir Zebec. *Mineraloški vodič po Medvednici*. Zagreb: Mineraloško-petrografski muzej, 1986.
5. „Djeca pred 'bijelim biserima'”. *Večernji list*, 30. ožujka 1976., 6.
6. Eterović, Koraljka. „... smeće neka se sa svih mjesta odveze...”. *Komunalni vjesnik*, br. 84, 26. veljače 1993., 7.
7. Hlevnjak, Branka. „Đuro Griesbach i muzeji”. *Informatica Museologica* 31, 3-4(2000): 47-49.

8. Hlevnjak, Branka. „Od bora do javora: Izložba kanadske fotografije u Muzeju grada Zagreba”. *Oko: novine za aktualnosti iz umjetnosti i kulture*, br. 445, 6. – 20. travnja 1989., 23.

9. Kalle, Martina. Izložba „Zagreb kakvog ne volim”. *Vjesnik*, 6. ožujka 2006., 43.

10. Kalle, Martina. „U čast Maksimirskoj šumi”. *Vjesnik*, 18. srpnja 2011., 20.

11. Kirin, Ana. „Zagreb kakvog ne volim”. *Zagreb News*, br. 38, 5. travnja 2006., 41.

12. Kiš, Patricia. „Novac za prve životinje u ZOO-u donirali su građani i umjetnici prodajom svojih slika i skulptura”. *Jutarnji list*, 26. lipnja 2015., 20-21.

13. Komar, Jasminka. „Gradski parkovi kroz učenički objektiv u Muzeju grada Zagreba”. *Večernji list*, 23. studenoga 2011., 23.

14. Kronast, Boris. „Pred vratima Sajma cvijeća 72”. *Večernji list*, 22. ožujka 1972., 11.

15. Kusin, Vesna. „O geološkoj prošlosti Zagreba”. *Vjesnik*, 23. ožujka 1983., 5.

16. Marković, Dajana, Željko Šatović. „Slučaj Tomislavac: U povodu izložbe posvećene uređenju Medvednice u Muzeju grada Zagreba”. *Oko: novine za aktualnosti iz umjetnosti i kulture*, br. 240, 28. svibnja – 11. lipnja 1981., 8.

17. Miška, Ljerka. „Morekazi Milice Borojević”. *Čovjek i prostor* 24, 294(1977): 20.

18. Otvoren Sajam cvijeća 70 „Večernjeg lista”. *Večernji list*, 18. lipnja 1970., 19.

19. Peić, Matko. *Đuro Griesbach: priča o drvetu*, katalog izložbe. Zagreb: Udruženje likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti Hrvatske, 1978.

20. „Sto godina Botaničkog vrta”. *Vjesnik*, 14. rujna 1989., 7.

21. Škreb, Nikola. „Da li smo uspjeli”. *Priroda: časopis Hrvatskoga prirodoslovnog društva* 75, 9-10(1986): 258-260.

22. Tvrtković, Nikola. „Životinjski svijet Zagreba”. *Priroda: časopis Hrvatskoga prirodoslovnog društva* 72, 4(1983): 124-126.

23. Vučetić, Višnja, Ivan Penzar i Dragan Roša. „Izložba i niz maraka 'Pogled u nebo'”. *Priroda: mjesečnik za popularizaciju prirodnih znanosti i ekologije* 93, 911-912(2003): 44-45.

24. Vukšić, Branko. „Tajnovite vode”. *Večernji list*, 22. listopada 1982., 5.

Primljeno: 4. ožujka 2020.

CASE STUDY: GREEN THEMES FROM ZAGREB CITY MUSEUM

The highly apposite choice of theme for this issue of *Informatica Museologica* 51 has provided a unique opportunity for the research into and a summary of that part of the history of Zagreb City Museum that can be understood as the result of green museological thinking and practice.

An important segment of this history relates to participation in the organisation of the Flower Fair in the Upper Town at the end of the sixties and beginning of the seventies.

Occasional exhibitions, workshops and educational campaigns also show that the contribution of Zagreb City Museum to green museological discourse is worthy of attention and deserves high marks from every objective observer.

25 Jasminka Komar, „Gradski parkovi kroz učenički objektiv u Muzeju grada Zagreba”, *Večernji list*, 23. studenoga 2011., str. 23.